

Стрітеньська казка

Володимир Нагорняк

Стрітеньська казка

(спільна вистава драматичного та лялькового театрів)

Дійові особи:

БАБУСЯ ОРИСЯ

ДІДУСЬ ТАРАС

ВАСИЛЬКО

ДІД МОРОЗ

ЗИМА

ЛЮТИЙ

ВЕСНА

БЕРЕЗЕНЬ

КВІТЕНЬ

ОСІНЬ

ГОРОБЦІ

Дія перша:

Королівство діда Мороза

*На авансцені драматичного театру ляльковий театр. Уверху плакат:
"СТРІТЕНЬСЬКА КАЗКА або ЯК ЛЮТИЙ ВЕСНУ НЕ ПУСКАВ".*

*Бабуся Орися, дідусь Тарас та хлопчик Василько. Розповідь
супроводжується відповідним текстом відеорядом лялькового театру.*

Драматичний театр

БАБУСЯ. Тоді не вертися: сядь камінчиком і слухай! Усівся.. Королівством...

ДІДУСЬ. А воно так і називалося – Рік...

БАБУСЯ. Королівством правив знаний по усіх усюдах Мороз. Дід Мороз. Його так всі між собою і величали, бо був старий-старий, аж вічний.

ДІДУСЬ. Розуміли, та звичайно ж, розуміли те, що правив-то королівством...

БАБУСЯ. Казали ж тобі – роки...

ДІДУСЬ. ... а його чотири доньки...

ВАСИЛЬКО. Зима, Весна, Літо та Осінь – так-!

ДІДУСЬ. Так то так, були між собою дружно владарювали строго за чергою, під мудрим отецьким оком.

БАБУСЯ. Жив Мороз із найстаршою – Зимою.

ДІДУСЬ. Клімат йому цей подобався, погода по-вашому...

БАБУСЯ. Не без того, щоб інколи придибати до Осені – другої за віком: давав прочухана нерядовому Листопаду чи усовіщав невинного птахо любя Вересня...

Ляльковий театр

МОРОЗ. У роках же, а мала дитина наче – за пташками бігає...

ОСІНЬ. Каже: — У вирій збираю... —

МОРОЗ. А без нього вони не полетять-!

ОСІНЬ. Каже: — Полетіти-то, вони полетять – чи захочуть повертатись-..

МОРОЗ. Та куди вони подінуться-

ОСІНЬ. Каже...

МОРОЗ. Каже-каже!.. А я кажу: менше його слухай та потакай, зрозуміла-!

Драматичний театр

БАБУСЯ. Чи до найменшенької...

ДІДУСЬ. До тієї частіше – любимиця, мізинчик – до Весни.

БАБУСЯ. Заспокоював – ну, як уже в нього, в мужика, виходило – плаксивого Березня чи призупиняв непосиду-Квітня...

Ляльковий театр

МОРОЗ. Куди це ти розігнався, Квітне-

КВІТЕНЬ. Прикрашати землю, діду.

МОРОЗ. Та підожди ти зі своїми квіточками: нагрянуть заморозки – померзнуть всі!

КВІТЕНЬ. А ви їх не пускайте...

МОРОЗ. Правильно, не пускати, ага, самі втечуть. А и— Лише відвернуся, почнеш підсніжники сіяти.

КВІТЕНЬ. І не одні підсніжники – кульбабки, ряст, проліски, фіалки – почну...

МОРОЗ. Ото ж то!

Драматичний театр

ДІДУСЬ. Щодо третьої за вікном, — Літа, — то батько...

БАБУСЯ. Гаряче літнє сонце завжди хилило старого на сон...

ДІДУСЬ. Мороз уже і сам запам'ятував, коли гостював у неї.

БАБУСЯ. Ні, не забував, не забував, і малих морозенків посилав до Літа, і не раз...

ДІДУСЬ. Але прилітали ті морозенки від Літа такими – розтакими гарячими та м'явими, що хоч у хату не впускай.

БАБУСЯ. Завдавали старому клопоту: ледве-ледве виліковував їх!

**Драматичний та ляльковий театри одночасно: драматичний театр - коментар;
ляльковий театр - відеоряд**

ДІДУСЬ. Першою заступала на трон - Зима.

БАБУСЯ. Були в Зимі три сини - управителі, три місяці...

ВАСИЛЬКО. Знаю! Я знаю: Грудень, Січень та Лютий!

ДІДУСЬ. Грудень що-

ВАСИЛЬКО. А що-

ДІДУСЬ. Збирав землю, розкуйовджену листопадovими вітрами, у грудки. Для чого-

ВАСИЛЬКО. Бабусю, для чого-

БАБУСЯ. Так вона, бідолашна, менше промерзала.

ВАСИЛЬКО. Менше промерзала!

ДІДУСЬ. Спасибі, надоумив... Січень же покривав землю рівно-білою сніговою ковдрою.

БАБУСЯ. Земля заспокоювалася і засипала.

ВАСИЛЬКО. А Лютий-!

ДІДУСЬ. Та що там твій Лютий-! Лютий... В сім'ї, як говорять, ну, не без того... Вибач, це не про тебе. Лютий бешкетував снігом з такими, як і сам, нерозумними вітровими хурделицями - і все.

БАБУСЯ. Ой, а скільки натерпілася од цього Лютого морозива любимиця Весна - слів не добереш! Особливо незлюбив Лютий її, старшенького - Березня.

ДІДУСЬ. Березень, хоч плакса з плакс, але Лютому не покoryвся...

БАБУСЯ. І, врешті-решт, перемагав, перемагав-таки розбишаку!

Ляльковий театр

Будинок Весни. Ранок. Злітаються Горобці.

ГОРОБЦІ. Ців-ців! Чув-чув-чув-! Потанцюєш!.. Лютий!.. Пра-вити!.. Прав-вити!.. Аж до літа!.. Аж до літа!.. А то і далі!.. А то і далі!.. Ців-ців-ців! Чув-чув-чув-!

Виходить з будинку Весна.

ВЕСНА. Що це ви тут, вертихвости - ні світ, ні зоря - такий момент підняли-

ГОРОБЦІ. Ців-ців-ців! Чув-чув-чув-! Потанцюєш... Лютий... Аж до літа... Ців-ців-ців! Чув-чув-чув-!

ВЕСНА. Що-! Що ви сказали— Розцвірінькались мені тут!..

Прилітає з шумом Лютий. Уже без бороди. Накидається на Горобців.

ЛЮТИЙ. Ки-ши-ш, звідси!!!

Горобці - ні з місця.

ЛЮТИЙ. Ки-ши-ш!!! Я кому сказав-!

Те саме: Горобці - ні з місця.

ЛЮТИЙ. Та ви!.. Та я вас!!!

ВЕСНА. *(до Лютого)* Та нічого ти вже їм не зробиш! Уся твоя сила, окаяний, у твоїй бороді була. А де та борода-! Немає... Березню!

Вибігає з будинку Березень

БЕРЕЗЕНЬ. Кликали, мамо-

ВЕСНА. Кликала. Прожени цього шалапуту *(показує на Лютого)*, і щоб очі мої більше його ніколи не бачили!

Березень зашиворіт виводить Лютого. Згодом повертається.

БЕРЕЗЕНЬ *(хукаючи на руки)* Холодний. Противний. Прогнав!

ВЕСНА. І за роботу, синку, за роботу... У нас її – непочатий край!

**Драматичний та ляльковий театри одночасно: драматичний театр
- коментар, ляльковий театр - відеоряд.**

ВАСИЛЬКО. Раділи-..

БАБУСЯ. Ще і як раділи! Квітень прихорошував розбуджену лютневими хурделицями, такими різнокольоровими барвами, що земля молодшала та розквітала; і все-все починало оживати, подавати свої голоси.

ДІДУСЬ. Невтомний Травень шив землі новісіньку, з мерехтливою росою, світло-зелену сукню. І ця одіж так пасувала землі, що навіть старий Мороз милувався нею, тішив очі. Але здалеку – травневе спокійне сонце заколисувало діда, вертало до своєї хатини.

БАБУСЯ. Дочка Літо світила дорогу, проводжала поглядом батька аж до самісіньких дверей і, лише провівши, заступала на трон.

ВАСИЛЬКО. Перший літній місяць – Червень; бо черешні-..

ДІДУСЬ. І не тільки – кропить світ червоним: позіхають на вітрі молодиці-півонії, зазивають до себе манливі малини, бігають лісами непосидючі червонощокі молоденькі сунічки, заглядають у вікна сором'язливі, ще світло-червоні, вишні...

БАБУСЯ. На зміну Червню приходив бджоляр Липень. *(до Василька)*. Медок полюбляєш-

ВАСИЛЬКО. Та скільки завгодно!

БАБУСЯ. Липень прислав.

ДІДУСЬ. Лише після нього аж золотився хлібами Серпень. *(до Василька)*. Оце, скажу тобі, внучку, трудяга: ні дня не спочине – ні вихідних, ні свят. Хіба що аж у кінці свого правління – на обжинках –

звеселить душу піснею за повно вісним столом...

БАБУСЯ. І правильно! Має право – заробив!

ДІДУСЬ. А я що— Хіба щось проти говорю— Але не серпневі обжинки з піснями, а вересневе птаство, що розпочинало свої збори в далекий вирій, і будоражило світ, і будило старого Мороза.

БАБУСЯ. Ох, і мерзив же він за це Осінь, аж сльозилася-сльотилася... І Вересню припадало на горіхи...

Ляльковий театр

МОРОЗ. У роках же, а мала дитина наче – за пташками бігає.

ОСІНЬ. Каже: — У вирій збираю... —

МОРОЗ. А без нього вони не полетять-!

ОСІНЬ. Каже: — полетіти-то, вони полетять – чи захочуть повертатися..

МОРОЗ. Та куди вони подінуться-!

ОСІНЬ. Каже...

МОРОЗ. Каже-каже!.. А я скажу: менше його слухай та потакай, зрозуміла-!

Драматичний та ляльковий театри одночасно: драматичний театр - коментар, ляльковий театр - відеоряд.

ДІДУСЬ. Ой, та що тому Вересню— Гримне, бувало, коли до живого дістане, Мороз на нього снігами та приморозками, але поки цей гнів крізь Весну та Літо, та дійде до Вересня – лагідним дощиком робиться.

БАБУСЯ. Жовтень, другий син Осені, художник-художник. Розмальовує все-все, і кольори підбирає, котрі сам захоче. Але якісь його художества бездушні, неживі – не те, що в юного Квітня; та й то до Листопада...

ДІДУСЬ. Щоб Листопад потім всі ці малюнки, всі ці творчі жовтневі безсоння не затоптав у болота та калюжі.

БАБУСЯ. Допоки не вгамує його Грудень, та й не без допомоги старого Мороза. Будити серед ночі. А кому це сподобається, га-!

Дія друга:

Стрітення

Ляльковий театр

Мороз зустрічає Зиму.

МОРОЗ. Дочко, давненько я Весну не бачив. Морозенки полетіли в гості її до нас запрошувати. Приготуйся, прибери трішечки

ЗИМА. Добре, тату. Вже іду.

Іде. Назустріч Лютий.

ЛЮТИЙ. Як— Сьогодні начебто нічого...

ЗИМА. Хоч на день втихомирся: Весна прибуде – моя сестра, твоя тітка...

ЛЮТИЙ. Ой, вічно так! А скільки в мене тих днів-

ЗИМА. Не зрозуміла!

ЛЮТИЙ. Сказано уже. Буду тихо.

ЗИМА. Ото ж то!

Розходяться. Виходить Мороз.

МОРОЗ. Морозенки прилетіли... Скоро буде і найменшенька...

Позаду Мороза, непомітно для нього, приземляється Весна.

ВЕСНА. Добрий день, тату!

МОРОЗ. (здригнувшись) Ой, налякала! Добрий день, донечко! (обнімаються). А ось і сестра Зима іде.

Підходить і обнімається з Весною Зима.

Драматичний театр:

ДІДУСЬ. Зима з Весною зустрічаються.

БАБУСЯ. Та ви це бачили: сонце сяє, а сніг мете.

ДІДУСЬ. Випадає це народне свято на 15-те люте.

Ляльковий театр

Весна прощається з Морозом та Зимою

ВЕСНА. Темніє так швидко. Полечу я, мабуть, до себе.

МОРОЗ. Спасибі, дочко, що навістила (цілує)

ЗИМА. До побачення, сестричко! (цілує)

Весна полетіла. Мороз та Зима зайшли в будинок. Але недовго Весна летіла - перетнув їй дорогу білою пеленою Лютий, і не пускає.

ВЕСНА. Ти чого тут бешкетуєш— Дорогу давай!

ЛЮТИЙ. Нікуди ти, красуне, не полетиш, допоки моєю дружиною стати не згодишся...

Чеше свою бороду Лютий: ні землі, ні неба не видно.

ВЕСНА. Пожартував і досить: вдома у мене ще роботи багато.

ЛЮТИЙ. Не жартую: жоною мені станеш!

ВЕСНА. Ти що, племінничку, умом об землю тріснувся!

ЛЮТИЙ. Постій, подумай – сказав же, далі не пушу...

ВЕСНА (задумавшись, потім стрепенувшись). Хоч бороду зняв би! Подивися в дзеркало, чи навіть в річку – на діда якогось схожий. Поголися, бороду знімеш – приходь, поговоримо...

ЛЮТИЙ. Завтра вранці буду (здіймається, відлітає геть).

ВЕСНА (про себе). Тьху, напасть! Ага, потрібен ти мені, ну, просто жити без тебе не можу, тьху!

Відлітає Весна. Безалаберно злітаються Горобці, і, буквально через мить після них, повертається Лютий.

ЛЮТИЙ (лютує) Х-ху-у-у-ух-у!!! Х-ху-у-у-ух-у!!!

ГОРОБЦІ. Ців! Ців! Ців! (хватаються в кучугури).

ЛЮТИЙ. Х-хо-о-оох-х!!! Спочину (лягає на кучугури). Весна-.. Ну, ти ще в мене, красуне тітонько, потанцюєш! Ти тільки заміж за мене вийди... потанцюєш... Буду я, Лютий, тобою, Весною, правити!

І ніяких там тобі квіточок-травиночок – сніг аж до літа! А то і далі!!!

Ляльковий театр

Зміна декорацій - будинок Весни. Перший ранок. Горобці.

ГОРОБЦІ. Ців-ців-ців! Чув-чув-чув! Весна... заміж... Лютий... потанцюєш... правити... до літа... до літа... а то і далі, ців!

Виходить з будинку Весна.

ВЕСНА. Що це ви тут, вертихвости - ні світ, ні зоря, — такий лепет підняли-!

ГОРОБЦІ. Ців-ців-ців! Чув-чув-чув!

Холод, сніг, шум - раптово прилітає Лютий, накидається на Горобців.

ЛЮТИЙ (на Горобців) Ки-и-шиш, нечисть, звідси!!! (Горобців як здуло) Ну, Весно, слова свої не забула-

ВЕСНА. А ти свої— Не забула. Що з бородою-

ЛЮТИЙ (сердито). Далась тобі моя борода!

ВЕСНА. Як хочеш, як хочеш...

ЛЮТИЙ. Зустрінемося завтра.

Лютий відлітає.

ВЕСНА (про себе) Ага, завтра... А як потрібен ти мені, ну, просто жити без тебе не можу, тьху! Березню!!!

Весна заходить в будинок.

Ляльковий театр

Пройшов день - вимикається і потім вмикається освітлення сцени.

Будинок Весни. Бородатий Лютий стукає у двері. Виходить Весна.

ВЕСНА. Ти— Знову ти-! А розмова у нас коротка: або-або. Або зі мною, або з бородою. Вибирай! Завтра день третій - день останній.

Лютий відлітає від будинку Весни. Чути як лютує. Повертається в будинок Весна.

ЛЮТИЙ. Х-ху-у-у-ух-у!!! Х-ху-у-у-ух-у!!! Х-ху-у-у-ух-у!!! Х-хо-о-ох-ох!!! (чепається на кучугуру, аж Горобців розполохав). Весна... Ну, ти ще в мене, красуне тітонько, потанцюєш!

Ти тільки заміж за мене вийди... потанцюєш... Буду я, Лютий, тобою, Весною, правити! І ніяких там тобі квіточок-травиночок - сніг аж до літа! А то і далі!!! (Здіймається разом з кучугурою сніга і відлітає)

ГОРОБЦІ. Ців-ців-ців! Чув-чув-чув! Ців-ців-ців!

Ляльковий театр

Пройшов день (світло). Третій ранок біля будинку Весни. Безалаберно злітаються Горобці.

ГОРОБЦІ. Ців-ців-ців! Чув-чув-чув! Весна... заміж... Лютий... потанцюєш... правити... до літа... до літа... а то і далі, ців!

Виходить з будинку Весна.

ВЕСНА. Що це ви тут, вертихвости, — ні світ, ні зоря - такий лемент

підняли-!

ГОРОБЦІ. Ців-ців-ців! Чув-чув-чув! Весна... заміж... Лютий... потанцюєш... правити... до літа... до літа... а то і далі, ців!

ВЕСНА. Що-що-що-! Що ви сказали-!

ГОРОБЦІ. Ці-ців...

Раптово прилітає уже безбородий Лютий, накидається на Горобців.

ЛЮТИЙ. К-ки-ши-ш, нечисть, звідси!!!

Горобці ж - ні з місця.

ЛЮТИЙ (закипаючи від гніву). Та ви!!! Та я вас!!!

ВЕСНА (до Лютого) Та нічого ти вже їм, виродку, не зробиш!!! Уся твоя сила, окаяний, у твоїй бороді була, а де та борода— Немає... Березню!!!

Виходить з будинку Березень.

БЕРЕЗЕНЬ. Кликали, мамо-

ВЕСНА. Кликала. Прожени цього шалапуту (показує на Лютого), і щоб мої очі більше ніколи його не бачили!

Березень зашиворіт виводить Лютого. Згодом повертається.

БЕРЕЗЕНЬ (хукаючи на руки) Холодний. Противний. Прогнав!

ВЕСНА. І за роботу, синку, за роботу... У нас її - непочатий край!

Ляльковий театр

Зміна декорацій - будинок Мороза і Зими. Беззалаберно злітаються Горобці.

ГОРОБЦІ. Ців-ців-ців! Чув-чув-чув! Весна... заміж... Лютий... потанцюєш... правити... до літа... до літа... а то і далі, ців!

МОРОЗ. Ців, чув, тьху! Що далі— Далі що— Тільки не всі разом!

ГОРОБЦІ. Бере-зень... бере-зень... бере-зень... геть-геть-геть!..

МОРОЗ. Зрозумів, ців... (задумався). Так, покличте сюди Зиму та Лютого... А самі - к-ки-ши-ш! - голова від вас розболілася.

Горобці зникають. Через деякий час заходить Зима; за нею ховається безбородий Лютий.

ЗИМА. Кликали, тату-..

МОРОЗ (передражнюючи). Кликали, тату Що ж це ти, Зимо, га, з Лютим справитися не можеш-! Не дивися так, не дивися: я хоч старий та древній, а ще такого прочухана тобі дам - завиєш... А ти як думала-!

О, а що це там таке за тобою - малесеньке, плюгавеньке, безбороде-.. Га-!

ЗИМА. Тату, Лютий...

МОРОЗ. Ну, розлютив ти мене, Лютий! Геть з очей моїх!

ЗИМА. Та я... та ми...

МОРОЗ. Будеш правити з Лютим на три дні менше! Не подивлюся, що дочка! Так посрамити, так посрамити... Ладна була сестру за цього прохвоста оддати.

ЛЮТИЙ. Та вона нічого не знала...

МОРОЗ. Не знала-! Повинна була знати! Геть, я сказав, геть!!!

Зима та Лютий прожогом вибігають від Мороза.

МОРОЗ. Так посрамити, так посрамити... Горобці сміються!!!

Драматичний театр.

Бабуся Орися, Дідусь Тарас та Василько підходять до лялькового театру

БАБУСЯ. З часом, дітки, Зимі удалось-таки задобрити Мороза – батько ж...

ДІДУСЬ. Але не набагато. Лише на один день у чотири роки. А більше – зась! Уперся старий – і все.

ВАСИЛЬКО. Ага! А рік з тим днем називають в народі – високосним. Правда ж..

Ляльковий театр

Безалаберно, наче сніг, льотаять Горобці.

ГОРОБЦІ. Ців-ців-ців! Чув-чув-чув! Ців-ців-ців! Ців-ців-ців! Чув-чув-чув! Ців-чув!